

برکات و الزامات دعوت به نماز

یکی از کارهای لذت بخش، دعوت دیگران به خوبی هاوزیبایی هاست. دعوت دیگران به کارهای خوب و رفتارهای درست، لازمه هر وجود نیک و آدم وارسته‌ای است. آدمی می‌تواند در هر جایی که هست، از دیگران نیز در مسیر خیر و صلاح، دستگیری و دیگران را نیز با خود در طریق بهتر شدن همراه کند.

البته واضح است که این موضوع همیشه با کلام نیست، بلکه بسیاری از اوقات صرف وجود یک نفر که اهل عمل به خوبی ها باشد، برای افرادی که با او مرتبط هستند، یک انگیزه بزرگ برای حرکت کردن به سمت خوبی هاست؛ چون دیدن خوبی کارهای نیک ووقاروزیبایی نیکوکاران، به بینندگان انگیزه می‌دهد که به آن سمت حرکت و این مسیر را امتحان کنند.

در بستر کارهای دینی، یکی از رفتارهای نیک پایه که خیمه و ستون سایر رفتارهاست، عبادت خداوند و در رأس آن نماز خواندن است. حجت الاسلام والمسلمین پناهیان در کتاب «چگونه یک نماز خوب بخوانیم؟» بیان می‌کند:

«اساسا مهم‌ترین دلیل حقانیت یک مؤمن این است که دیگران ببینند او چه مقدار از ایمانی که دارد، در تقویت احساس خوشبختی خودش بهره برده است و دین و ایمان او چقدر توانسته او را شاد و سرزنده نگه دارد.» این سرزندگی و نشاط، مهم‌ترین عامل جذب دیگران به ایمان شماس‌ت، والا مردم می‌گویند ادعاهای دین شما در تأمین سعادت همه‌جانبه انسان، دروغین است و به همین دلیل به آن گرایش پیدا نمی‌کنند و از جهتی حق هم خواهند داشت. در اینجا روی سخن ما با نمازخوان هاست. آن‌ها اگر خوب نماز بخوانند، بی‌نمازاها عاشق نماز خواهند شد. ما گناه تمام بی‌نمازاها را به گردن نمازخوان‌ها می‌اندازیم، چون اگر نمازخوان‌ها قشنگ نماز بخوانند، اگر نمازخوان‌ها از نمازشان لذت کافی و بهره‌وافی ببرند، طبیعتا اکثر بی‌نمازاها هم به سمت نماز گرایش پیدا خواهند کرد.

● راه تبلیغ دین همین است

آن حدیث معروف هم‌همین سخن را بیان می‌کند که: «کونوا دعاةً لِلنَّاسِ بِغَيْرِ أَلْسِنَتِكُمْ، لِيَرْوَا مِنْكُمْ الْوَرَعَ وَالْاجْتِهَادَ وَالصَّلَاةَ وَالْخَيْرَ، فَإِنَّ ذَلِكَ دَاعِيَةٌ، مردم را با غیر زبان خود به مذهب خویش دعوت کنید تا پارسایی و سخت‌کوشی در عمل و عبادت و نماز و خوبی را از شما ببینند، زیرا این‌ها، خود بهترین مبلغند.» (کافی، ج ۲، ص ۷۸) یکی از دعوت‌های مهم در دین ما دعوت به نماز است. خدا به پیامبر خود تنها در یک مورد دستور داده است که خانواده‌ات را به فلان موضوع دینی امر بنما و آن نماز است که فرمود:

«وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى، خانواده خود را به نماز فرمان ده، و بر انجام آن شکیبا باش! از تو روزی نمی‌خواهیم، (بلکه) ما به تو روزی می‌دهیم و عاقبت نیک برای تقواست.»

جدا از آنکه این آیه اهمیت نماز و دعوت به نماز را می‌رساند و به سختی این کار و لزوم شکیبایی بر آن اشاره می‌کند، در آن نکته مهمی بیان شده و آن اینکه رزق ویژه‌ای را خداوند برای این رفتار مهم یعنی دعوت به نماز قرار داده است که ستون دین و منشأ تمام کارهای نیک در زندگی فرد است، فلذا در تفاسیر ذیل این آیه شریفه آمده است که هرگاه زندگی رسول خدا(ص) تنگ می‌شد، این آیه را تلاوت می‌فرمودند، آن گاه به افراد خانه دستور می‌دادند تا نماز بخوانند.

یعنی خود این دعوت مهم در زندگی انسان، گشایش ایجاد می‌کند. از خداوند بزرگ می‌خواهیم که همه ما را از اقامه‌کنندگان نماز و عاملان به این رفتار نیک و دعوت‌کنندگان به این واجب بزرگ قرار بدهد. ان‌شاءا...!

● بردار و بخوان

اخلاق آپارتمان‌نشینی

مناسبات زندگی امروز و تغییر هنجارهای حاکم بر اجتماع بر اساس این مناسبات، موجب شده است که آدمی برای رعایت آداب و احکام اخلاقی و دینی با موقعیت‌های جدید روبه‌رو شود یکی از این موقعیت ها چگونگی رعایت حقوق دیگران و حد و مرزهای زندگی شخصی ما در مجموعه‌های مسکونی و زندگی در کنار خانواده‌های مختلف است.

محمد مهدی خوش قلب در کتاب «اخلاق آپارتمان‌نشینی» با بررسی وضعیت آپارتمان‌نشینی در ایران، ابتدا کارکردها و آسیب‌های اخلاقی این پدیده را با تکرش بر آموزه‌های قرآن کریم و احادیث معصومان^(ع) بررسی کرده، سپس الزامات آن را پیشنهاد یا توصیه کرده است. وی به بررسی مواردی چون «نجس»، «چشم‌وهم‌چشمی»

و «به مخاطره افتادن حریم‌های خصوصی» در حوزه فردی، «پایمال شدن برخی حقوق کودکان»، «پایمال شدن برخی حقوق معلولان و سالمندان»، «آثار ناشی از ازدحام»، «کاهش پیوندهای خویشاوندی و اجتماعی»، «کاهش تعاملات همسایگی»، «رنج‌های ناشی از اشراف‌نداشتن بر محیط، و «بروز انواع آزارها، در حوزه اجتماعی، و «آلودگی هوا»، «آلودگی بویایی»، «آلودگی صوتی و ارتعاشی»، «آلودگی‌های ناشی از امواج الکترومغناطیس»، «محدودیت و آلودگی بصری»، «آلودگی‌های ناشی از تراکم سطوح سیمانی و صیقلی»، «کمبود نور طبیعی»، «سندرم ساختمان بیمار» و...، پرداخته است.

● احکام

احکام وقف

- اگر کسی چیزی را وقف کند، از ملک او خارج می‌شود و خود او یا دیگران نمی‌توانند آن را ببخشند یا بفروشند و کسی هم از آن ملک ارث نمی‌برد.
- لازم نیست صیغه وقف را به عربی بخوانند، ولی اگر برای افراد مخصوصی وقف نکند، بلکه مثل مسجد و مدرسه برای عموم وقف کند یا مثلاً بر فقرا یا سادات وقف کند، به شرط احتیاط واولی آن است که حاکم شرع یا کسی که از طرف او منصوب است، قبول کند و چنان که وقف به صیغه واقع می‌شود، به عمل نیز واقع می‌شود. اگر ملکی را برای وقف معین کند و پیش از خواندن صیغه وقف پشیمان شود یا بمیرد، وقف درست نیست.
- وقف در صورتی صحیح است که مال وقف را به تصرف کسی که برای او وقف شده است، یا وکیل یا ولی او بدهند.
- کسی که مال خود را وقف می‌کند، باید مکلف و عاقل و با قصد و اختیار باشد و شرعا بتواند در مال خود تصرف کند.
- اگر چیزی را برای خودش وقف کند، صحیح نیست. ولی اگر مالی را بر فقرا وقف کند و خودش فقیر شود، می‌تواند از منافع وقف استفاده کند.
- اگر برای چیزی که وقف کرده است متولی معین کند، باید مطابق قرارداد او رفتار کند.
- اگر ملکی را مثلاً بر فقرا یا سادات وقف کند، در صورتی که برای آن ملک متولی معین نکرده باشد، اختیار آن با حاکم شرع است.
- اگر ملک وقف خراب شود، از وقف بودن بیرون نمی‌رود. ملکی که مقداری از آن وقف است و مقداری از آن وقف نیست، اگر تقسیم نشده باشد، حاکم شرع با متولی وقف، می‌تواند با نظر خیره سهم وقف را جدا کند.
- اگر متولی وقف خیانت کند و عایدات آن را به مصرفی که معین شده است نرساند، حاکم شرع باید شخص امینی را بدو ضمیمه کند که مانع از خیانتش شود و در صورتی که ممکن نباشد، به‌جای او متولی امینی معین کند.

قبال قره‌قروی حجت الاسلام والمسلمین حسین ابراهیمی

SHAHRAANews.ir
شهرآنا
۴شنبه
۱۳۹۷
۱۳۹۷
۱۳۹۷
۱۳۹۷

میراثی که جاودانه‌ات می‌کند

مروری بر مصادیق وقف در جامعه امروز

حمیده ذاکری | پدربزرگم در یک محله قدیمی زندگی می‌کرد. او چیز زیادی از مال دنیا نداشت جز یک خانه دوطبقه در یک محله معمولی. کسی نمی‌دانست توی دلش چه گذشته بود و چه شده بود. هرچه بود، براساس سنت وقف بین خودش و خدایش بود و نتیجه قول وقرارش با خدا، وقف یک طبقه خانه‌اش برای درراه‌ماندگان تا ابد. حالا که حکایتش را می‌نویسم، چند سالی است که از دنیا رفته است. محله هم عوض شده است و خانه‌ها را خراب کرده‌اند اما خانه او همان خانه معمولی، هنوز هست و انگار به برکت وقف بناست تا ابد ماندگار باشد و باقیات صالحاتش برسد به روح او که یک فرد معمولی بود اما با وقف برای خودش و خانه‌اش یک سرنوشت غیرمعمولی رقم زد. اگر می‌خواهید درباره وقف و اقسام و برکاتش بیشتر بدانید، در ادامه با ما همراه باشید.

● سنتی از صدر اسلام

سنت حسنه وقف که براساس خیرخواهی و نوع‌دوستی بنا شده، یکی از سنت‌هایی است که از صدر اسلام رواج پیدا کرده است و تاکنون ادامه دارد. وقف از افتخارات دین اسلام است و از صدر اسلام تاکنون، انسان‌های خیر و نیکوکار هرگاه مشکلی در زندگی اقتصادی و اجتماعی مردم به‌وجود می‌آمد، با نهایت عشق و ایثار و قرار دادن اموال خود درصدد رفع آن برمی‌آمدند. واقفی که مالی را وقف می‌کند، درحقیقت با اندیشیدن به آیندگان، به مفهوم زندگی ابدی و جاودانه بودن انسان معنا می‌دهد. نام وقف در صدر اسلام، «صدقه جاریه» بوده و درباره آن در حدیثی از پیامبر اکرم(ص) چنین آمده است: «بهترین یادگار و میراثی که انسان از خود به‌جای می‌گذارد، سه چیز است: صدقه جاریه(وقف) که اجر و مزدش به او می‌رسد. دانشی که بعد از او(انسان) به آن عمل و از آن استفاده شود. فرزند شایسته‌ای که خیری دربر داشته باشد.»

● فضیلت و پاداش وقف

درباره فضیلت وقف روایات متعددی آمده است. یکی از نتایجی که درباره اهمیت وقف و مفید بودنش برای واقف ذکر می‌شود، توجه به باقیات صالحاتی است که این عمل برای واقف به‌دنبال دارد، به‌طور مثال به سند صحیح از ابی‌عبدا... (امام صادق^(ع)) نقل شده است که فرموده‌اند: «شخص بعد از مرگش اجری پشت‌سر ندارد، مگر سه خصلت: صدقه‌ای که در زمان زنده بودنش به راه انداخته است که بعد از مرگش جاری باشد. روش هدایتی که او آن را سنت کرده باشد و بعد از مرگش به آن عمل شود و فرزند صالحی که برایش دعا کند، به‌جز فایده و ثمره‌ای که وقف برای واقف دارد، این عمل دارای اثرات اجتماعی متعددی نیز هست. وقف، عملی خیرخواهانه است که با آینده‌نگری گره خورده است. نوعی نوع‌دوستی است که اثرات آن تنها در رفاه و معیشت مشاهده‌شدنی نیست. با نگاهی به تاریخچه وقف و انواع آن، می‌توانیم به اثرات این سنت اسلامی برگسترش دانش، کاهش فاصله طبقاتی، ماندگاری هنر، نشر دین و... پی ببریم.

● میراثی که تحول آفرین است

با نگاهی اجمالی به وقف می‌توان دریافت که هیچ محدودیتی برای وقف‌کننده در نظر گرفته نمی‌شود، البته تا زمانی که وقف مستلزم گناه و معصیت نباشد، عرصه آن همچنان رو به گسترش است، از نمونه زمینه‌های وقف می‌توان امور زیر را ذکر کرد.

● **ساخت مدرسه**
ساخت مدرسه و همچنین صرف هزینه املاک و مستغلات برای تحصیل افراد و ساخت حوزه‌های علمیه، یکی دیگر از زمینه‌های بسیار مشهور وقف است که اثرات آن در جامعه مسلمین به‌خوبی مشخص است. بسیاری از مدارس اسلامی براساس وقف، ساخته و ماندگار شده‌اند.

● **محافظة از موزه‌ها و اهدای نسخ خطی**
همان‌طور که گفته شد، افراد بسیاری نسخ خطی گران‌بهای را در طول قرن‌ها به کتابخانه‌ها و گنجینه‌های نگهداری نسخ خطی اهدا کرده‌اند. محافظت از موزه‌ها، آثار باستانی و معمولی و....

● **ساخت بیمارستان‌ها**
مراکزی پیشرفته برای معاینه و درمان بیماری‌های جسمی و روانی.

● **کمک به مادران**
ایجاد مراکز، توزیع شیر «ویژه کمک‌به مادران شیرده، یکی از زمینه‌های جالب وقف بوده است که هم‌اکنون هم می‌تواند با انواع کمک به خانواده‌های دارای فرزند، به امر سلامت نسل آینده کمک کند.

● **آزادی اسیران**
به‌وسیله فدیة دادن در ازای آن‌ها و دادن خرجی به آنان و خانواده‌هایشان. توجه دادن به زندانیان و سرپرستی از خانواده‌های آنان.

● **تسهیلات سفر و کمک به زائران**
کمک به گزاردن فریضه حج به کسانی که توانایی مالی برای رفتن به حج را نداشتند. ایجاد کاروان‌سراها برای استراحت و ایجاد نانواپی‌ها برای پخت نان، تأسیس آبخوری‌ها، ایجاد سرویس‌های بهداشتی و....

● **کمک به زنان بی‌سرپرست**
از گذشته، کمک به زنان بی‌سرپرست یا بدسرپرست معمول بوده است. به همین منظور خانه‌هایی به سرپرستی زنان برایشان فراهم می‌شد که ریاست آن را خانمی به‌عهده داشت تا اسباب صلح و آشتی زنان را مهیا سازد.

● **کمک به درگذشتگان**
پرداخت هزینه تکفین و تدفین مردگان فقیر و غریب و همچنین ایجاد گورستان برای تدفین افراد فقیر، غریب و درراه‌مانده.

● **ساخت پل و فعالیت‌های عمرانی**
در گذشته یکی از زمینه‌های وقف، شامل فعالیت‌های عمرانی مانند ساخت راه‌ها، گذرگاه‌هایی که مردم به وسیله آن‌ها می‌توانستند از رودخانه‌ها و آب‌راه‌ها و... گذر کنند و ساختن آسیاب‌های عمومی و... بوده است.

● **ساخت مسجد**
یکی از انواع مشهور وقف، ساخت مسجد به عنوان خانه خدا در روی زمین است که خود باعث گسترش، ترویج و تقویت دین می‌شود.

● **ساخت و اهدای کتابخانه**
بسیاری از علما و فقها و دانشمندان در طول قرن‌ها یا بانی ساخت کتابخانه برای ترویج علم اندوزی بوده‌اند یا مجموعه‌های نفیس خود را به کتابخانه‌ها اهدا کرده‌اند.

● **کمک به توان‌یابان**
کمک‌به نابینایان، معلولان و کسانی که به بیماری سخت مبتلا بودند.

● **اطعام**
مانند تهیه سفره‌های افطاری و سحری برای فقرا و افراد غریب در ماه مبارک رمضان.

● **وقف برای ابن‌سبیل**
کمک به در راه‌ماندگان برای بازگشت به خانه و سرزمینشان. یکی دیگر از وقف‌های مشهور بوده که از گذشته رواج داشته است و هم‌اکنون نیز با توجه به افزایش هزینه‌ها می‌تواند مطلوب باشد.

● **کمک به نوع‌روسان**
اعطای زیورآلات و وسایل زینتی به عروس‌های قفبری که به هنگام ازدواج، توانایی خرید آن را نداشتند.

● **کمک به رزمندگان**
جالب است بدانید در گذشته وقف‌هایی برای کمک به رزمندگان و مجاهدان صورت می‌گرفته است، به‌طور مثال ایجاد پایگاه‌ها در مرزها برای مجاهدان در راه خدا و مجهز کردن آن‌ها با ادوات جنگی و خرجی دادن به رزمندگان، همچنین توجه به خانواده‌های شهدا از این دست بوده است.

● **کمک به حیوانات**
جالب است بدانید که درمان کردن حیوانات و پرندگان و نگهداری و مراقبت از مرغان اهلی، نیز از زمینه‌های وقف بوده است.

● **درختکاری**
ایجاد بوستان‌ها و باغ‌ها ویژه رهگذران تا از سایه و میوه آن در طول سال بهره‌مند شوند.

منابع:

کارکردهای وقف
با تأکید بر آیات قرآن کریم، مساجد مفهوم وقف در اسلام و دیگر ادیان ابراهیمی، نویسنده منیره سالاری